

20.12.2007

Dnro 2244/4/07

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman

POLIISIN MENETTELY VIRKA-APUPYYNNÖN JOHDOSTA

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 9.7.2007 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä Kotkan kihlakunnan poliisiviranomaisten menettelyä. Kantelija katsoi, että poliisi menetteli virheellisesti päästäessään hänen lapsensa vapaaksi, vaikka poliisille oli tehty sosiaaliviranomaisten virka-apupyynnöksi lapsen kiinniottamiseksi.

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Kantelusta ja poliisilta saadusta selvityksestä ilmenee, että kantelijan 16-vuotias lapsi oli sijoitettu lastensuojelulain mukaisena avohuollon tukitoimena Kotkassa sijaitsevaan nuorille tarkoitettuun hoitoyhteisöön.

Lapsi oli 27.6.2007 karannut sijoituspaikastaan, jolloin hänestä oli tehty poliisille sosiaaliviranomaisten virka-apupyynnöksi hänen palauttamisekseen sijoituspaikkaansa sekä kiireellinen huostaanottopäätös.

Lapsi oli 6.7.2007 jäänyt kiinni näpistyksen yrityksestä ruokakaupassa. Hänet oli otettu kiinni, koska hänen henkilöllisyyttään ei ollut pystytty selvittämään. Hänet oli vapautettu samana päivänä hänen henkilöllisyytensä selvittyä. Tällöin ei ollut huomattu, että poliisilla oli "avoinna" mainittu lasta koskeva virka-apupyynnöksi, koska hänestä ei ollut laadittu virka-apupyynnön kirjaamisen yhteydessä etsintäkuulutusta. Sittemmin lapsi palasi vapaaehtoisesti sijoituspaikkaansa 20.7.2007.

Virka-apupyynnön kirjaamisesta huolehtinut rikosylikonstaapeli on kertonut lasta koskevan etsintäkuulutuksen laatimatta jäämisen johtuneen siitä, että rikosylikonstaapeli oli työkiireidensä takia unohtanut sen tehdä.

3.2

Kannanotto

Asiassa on kiistatonta, että rikosylikonstaapeli ei ollut laatinut virka-apupyynnön kirjaamisen yhteydessä lasta koskevaa etsintäkuulutusta poliisin tietojärjestelmään. Mikäli lasta koskeva etsintäkuulutus olisi ollut voimassa, hänet olisi voitu palauttaa sijoituspaikkaansa jo 6.7.2007 hänen jäätymään kiinni näpistyksen yrityksestä.

Sosiaalihuollon viranomaisella on oikeus pyytää poliisilta tarpeellista virka-apua laissa säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi (laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22 §). Sosiaalihuollon viranomaisella on siten oikeus pyytää poliisilta virka-apua huostaanotetun lapsen etsimiseksi tai noutamiseksi esimerkiksi lastenkotiin tai sijaishotiin, sillä sosiaalihuollon viranomaisella on lastensuojelulain 19 §:n mukaan oikeus päättää huostaanotetun lapsen olinpaikasta.

Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosaston antamassa selvityksessä todetaan, että sijoituspaikastaan luvatta poistuvista nuorista tehdään yleensä etsintäkuulutus poliisiasiain tietojärjestelmään. Etsintäkuulutusta ei kuitenkaan tehdä, jos poliisilla on muita keinoja antaa sosiaaliviranomaisille pyydettyä virka-apua eli jos poliisi esimerkiksi tuntee karkurin tai tietää mistä tämän tavoittaa.

Lääninhallituksen lausunnon mukaan tämän kaltaisissa tapauksissa noudatettu käytäntö on laatia etsintäkuulutus sijoituspaikastaan luvatta poistuneista nuorista tehdyn virka-apupyynnön perusteella. Näkemykseni mukaan voidaankin katsoa, että tämä menettely on poliisihallinnossa arvioitu vakiintuneesti tehokkaimmaksi tavaksi suoriutua poliisille kuuluvasta tehtävästä sen luonne (karkuteillä olevan henkilön tavoittaminen) huomioon ottaen. Todettakoon myös, että poliisilain 3 §:ssä säädetään, että poliisin tehtävät on hoidettava mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Myös rikosylikonstaapelin selvityksestä on tehtävissä johtopäätös, että asiassa olisi hänenkin mielestään tullut laatia lasta koskeva etsintäkuulutus. Etsintäkuulutus oli kuitenkin jäänyt tekemättä, koska rikosylikonstaapeli oli työtehtävistään johtuen unohtanut sen laatia.

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti. Virkamieheltä edellytettävän asianmukaisen menettelyn on oikeuskirjallisuudessa katsottu tarkoittavan lähinnä tavanomaista huolellisuutta (Bruun ym: Virkamiesten oikeusasema 1995, s. 141). Käsillä olevassa tilanteessa normaali tavanomainen huolellisuus, tehtävän luonne ja vakiintunut poliisikäytäntö olisivat näkemykseni mukaan edellyttäneet, että lasta koskeva etsintäkuulutus olisi laadittu poliisin tietojärjestelmään virka-apupyynnön kirjaamisen yhteydessä. Näin ei ollut tapahtunut.

Edellä lausutun perusteella katson rikosylikonstaapelin menetelleen virheellisesti siinä, että hän on jättänyt laatimatta poliisin tietojärjestelmään lasta koskevan etsintäkuulutuksen. Tapahtunut on ollut seurausta rikosylikonstaapelin inhimillisestä erehtymisestä. Rikosylikonstaapelin unohduksen seurauksena poliisi ei suoriutunut sille osoitetusta tehtävästään asianmukaisen tehokkaasti. Mikäli lasta koskevan virka-apupyynnön kirjaamisen yhteydessä olisi laadittu

myös häntä koskeva etsintäkuulutus samalla tavoin kuin oli menetelty poliisiasian tietojärjestelmästä ilmenevän lasta koskevan aiemman, vastaavanlaisen tapahtuman johdosta (6.6.2007), virka-apupyyntö olisi ilmeisimmin tullut asianmukaisesti hoidettua lapsen jouduttua poliisin kanssa tekemisiin 6.7.2007. Nyt etsintäkuulutus laadittiin vasta 7.7.2007.

Asian vaatimia toimenpiteitä arvioidessani olen ottanut huomioon, että saadun selvityksen mukaan Kotkan kihlakunnan poliisipäällikkö on keskustellut tapahtuneesta rikosylikonstaapelin kanssa. Asiassa on ollut myös osin kysymys tarkoituksenmukaisuusharkinnasta eli siitä, miten poliisi tehokkaimmin suoriutuu sille kuuluvan tehtävän hoitamisesta. Näistä syistä pidän riittävänä toimenpiteeni kiinnittää omalta osaltani rikosylikonstaapelin huomiota tapahtuneeseen lähettämällä jäljennöksen hänelle tästä päätöksestäni.

4

TOIMENPITEET

Saatan käsitykseni rikosylikonstaapelin menettelyn virheellisyydestä hänen tietoonsa. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni tiedoksi myös Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosastolle sekä Kotkan kihlakunnan poliisipäällikölle.

Muihin toimenpiteisiin kantelukirjoitus ei anna aihetta.